

DGS

Dertig jaar na het verschijnen van de invloedrijke paper waarin Diamond en Dybvig (1983) uiteenzetten waarom een garantie van spaargeld nodig is om bankruns te voorkomen, moeten we concluderen dat het depositogarantiestelsel (DGS) in Nederland heeft gefaald. Toen de kredietcrisis eind 2008 intrad, bewogen spaarders alle kanten op. Wat volgde waren bankruns bij Icesave en DSB. Dat spaarders bij het verwachte faillissement van SNS Bank hun geld massaal zouden weghalen bij de dochterbedrijven ASN Bank en RegioBank was voor de overheid een reden om ook deze te onteigenen. En elk van deze ontwikkelingen vond plaats *ondanks* het DGS. De genadeklap was de formele erkenning in het onteigeningsbesluit over SNS Reaal dat het DGS zelf een bron van instabiliteit is: aan de voorfinanciering en verliezen die de andere banken moeten dragen door het faillissement van SNS Reaal kleven “onaanvaardbare risico’s voor de Nederlandse financiële sector en de daaraan deelnemende financiële instellingen” (Ministerie van Financiën, 2013). De vraag is hoe nu verder met het eens zo bejubelde garantiestelsel. De discussie loopt volop, met als zichtbaarste resultaat de verhoging van de spaargarantie naar 100.000 euro, dat in deze bange dagen “maximaal vertrouwen moet uitstralen” (Tweede Kamer, 2011). Achter de schermen werken beleidsmakers bovendien hard aan een wijziging die het stelsel minder procyclisch moet maken. Deelnemende banken betalen straks al vooraf periodieke bijdragen aan een fonds dat spaartegoeden garandeert, zodat ze bij een faillissement van een van de banken minder voor hun rekening krijgen. Maar intussen weten we dat die 100.000 euro ons de bekende rekening voor de belastingbetaler bracht. En het fonds, dat moet eerst maar eens vollopen, en gaat vooral ook voorbij aan de functie waar het Diamond en Dybvig om te doen was, en waar het DGS om te doen zou moeten zijn: consumenten weerhouden van destructief kuddedrag. Een maatregel die een effectief stelsel wél dichterbij brengt is het besluit om de uitkeringstermijn terug te brengen van drie maanden naar twintig werkdagen. Consumenten hebben daardoor minder te vrezen van een faillissement dat hen voor bepaalde tijd weghoudt bij hun geld, vaak nodig voor huur of hypotheek. Misschien dat consumenten liever massaal naar de loketten van DSB Bank en Icesave holden dan dat ze de kans uitzaten dat ze simpelweg maandenlang niet bij hun geld konden. Maar denken ze echt zo? Zijn ze echt zo rationeel en geïnformeerd? Zou een verdere inkorting van de wachttijd

GELIJN WERNER

Redacteur ESB
g.werner@sdu.nl

de effectiviteit van het DGS doorslaggevend verbeteren?

In werkelijkheid blijken Nederlandse consumenten de kans dat ze hun geld volledig terugkrijgen zwaar te onderschatten. Ook denken ze dat het veel langer duurt dan twintig dagen voordat spaartegoeden via het garantiestelsel worden uitbetaald; daarentegen zijn mensen die denken veel kennis te hebben over hun bank veel optimistischer (Bijlsma en Van der Wiel, 2012). Wil het DGS effectief zijn, dan moeten consumenten er dus simpelweg meer over weten. En de overheid mag dan druk zijn met het DGS, ze zou haar inspanningen meer moeten richten op de slecht geïnformeerde bankconsument.

Niet dat de overheid aan hem helemaal geen aandacht besteedt: de ge-

bruikelijke reflex van politici als het om consumentengedrag gaat, is verbetering van voorlichting, ook een advies waarmee menig DNB-rapport afsluit. Toch is een consument niet perse beter geïnformeerd als hem meer informatie wordt aangeleverd. Sommige informatie gaat nu eenmaal het ene oor in en het andere uit, ook als het om geldzaken gaat, en zeker als het de kleine regeltjes van een bankrekening betreft.

Leren doen we niet alleen uit de boekjes en soms moeten we eens iets meemaken. Zo bleken mensen die een rekening hadden bij DSB of Icesave, en dus direct te maken hadden met het depositogarantiestelsel, de kans op terugbetaling veel hoger in te schatten dan mensen die een dergelijke ervaring niet hebben, en ook veel positiever te zijn over de snelheid van uitbetaling (Bijlsma en Van der Wiel, 2012). Daarmee is niet gezegd dat de overheid SNS Bank en haar dochters dan maar niet moest redden; wel ontstaat beter zicht op de kosten van de redding, die verder reiken dan de rekening voor de belastingbetaler. Door consumenten waardevolle ervaringen te onthouden holt de effectiviteit van het depositogarantiestelsel nog verder achteruit. Op die manier zal ook het volgende jubileum van Diamond en Dybvig geen feestelijk tintje krijgen.

LITERATUUR

Bijlsma, M. en K. van der Wiel (2012) Beperkt vertrouwen in het depositogarantiestelsel. *ESB*, 96(4629), 106–108.

Diamond, D.W. en P.H. Dybvig (1983) Bank runs, deposit insurance, and liquidity. *Journal of Political Economy*, 91(3), 401–419.

Ministerie van Financiën (2013) *Onteigeningsbesluit SNS Reaal en SNS Bank*. Den Haag: Rijksoverheid.

Tweede Kamer (2011) *Eindrapport Parlementaire Enquête Financieel Stelsel*. 31980(61).

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.